

8632 Ugent Staatsrecht I

Vragen

Inhoud

Vragen.....	2
Deel I. Krachtlijnen	11
1. Welke zin moet men zeker onthouden?	11
Hoofdstuk 1. De Belgische staat.....	12
1. Wat is een “staat”?	12
1.1. Het ontstaan van België.....	13
2. Hoe ontstaan staten?	13
3. Hoe is België technisch-volkenrechtelijk ontstaan?	14
4. Wat waren de redenen voor secessie?	15
1.2. België is een staat	16
5. Wat zijn de kenmerken van een staat?.....	16
6. Beschrijf : België heeft een permanente bevolking	17
7. Beschrijf : België heeft een afgebakend grondgebied	18
8. Beschrijf : België heeft een effectieve overheid	19
9. Wat gebeurt er als een overheid tijdelijk niet kan functioneren?.....	20
1.2.4. België is onafhankelijk	21
10. Wat zijn de kenmerken van een onafhankelijke staat?	21
1.2.5. België is erkend.....	22
11. Waarom is erkenning een voorwaarde van het bestaan als staat?.....	22
12. Is erkenning een (bijkomende) constitutieve voorwaarde?.....	23
13. Beschrijf de retroactieve werking van de erkenning	24
14. Wat betekent : België erkent staten en geen regimes?	25
1.3. Gevolgen van de kwalificatie als staat.....	26
15. Welke zijn de voornaamste gevolgen van de kwalificatie als staat?.....	26
16. Wat is rechtspersoonlijkheid in het internationale rechtsverkeer?	27
17. Wat betekent soevereiniteit?.....	28
18. Wat betekent : België oefent rechtsmacht uit?	29
19. Is de rechtsmacht beperkt tot het eigen grondgebied?.....	30
20. Wat is functionele rechtsmacht?.....	31
Hoofdstuk 2. Een democratische rechtsstaat	32

2.1.	Het begrip rechtsstaat	32
21.	Geef de definitie van de rechtsstaat	32
22.	Welke zijn de voorwaarden voor een kwalificatie als rechtsstaat?	33
23.	Bespreek het wettigheidsbeginsel (rechtmatigheidsbeginsel)	34
24.	Bespreek het machtsmisbruik	35
25.	Bespreek het principe van de rechtszekerheid	36
26.	Bespreek het principe van de democratische totstandkoming	37
27.	Bespreek de werking van de grondrechten	38
28.	Bespreek de werking van de onafhankelijke rechter	39
29.	Bespreek de dynamiek van de kwalificatie als rechtsstaat	40
2.2.	Samenhang met de scheiding der machten	41
30.	Bespreek de samenhang tussen de rechtsstaat en de scheiding der machten..	41
	Hoofdstuk 3. Een meergelaagde staat in Europa	42
31.	In welke zin is de staat “meergelaagd”?	42
2.3.	De federale staat België	43
32.	Hoe evolueerde België tot een federale staat? (1830-1950)	43
33.	Hoe evolueerde België tot een federale staat? (1950-1989)	44
34.	Beschrijf de evolutie naar consensusdemocratie	45
35.	Beschrijf de evolutie naar federalisering	46
2.4.	De Vlaamse en andere deelstaten	47
36.	Sinds wanneer is de Belgische staat een federale staat?	47
37.	Beschrijf de eerste staatshervorming	48
38.	Beschrijf de voorgeschiedenis van de eerste staatshervorming	49
39.	Waarom waren er geen 3 gewesten in 1970?	50
40.	Beschrijf de tweede staatshervorming (1980)	51
41.	Beschrijf de derde staatshervorming (1988)	52
42.	Beschrijf de Vierde Staatshervorming (1993)	53
43.	Beschrijf de vijfde staatshervorming (juli 2001)	54
44.	Beschrijf de zesde en voorlopig laatste staatshervorming van 2014	55
45.	Wat is het voornaamste gevolg van deze stapsgewijze evolutie?	56
2.5.	De Europese Unie	57
46.	Hoe evolueert de Europese Unie In de jaren 50 en 60?	57
47.	Hoe evolueerde de EU in de jaren 70 en 80?	58

48.	Hoe evolueert de EU in de jaren 90?.....	59
49.	Hoe evolueert de EU na 2000 ?	60
50.	Hoe wordt men lid van de Europese unie?.....	61
51.	Op welke basis heeft België de uitoefening van bepaalde bevoegdheden overgedragen aan de supranationale instellingen van de Europese Unie?	62
52.	Is de Europese Unie een staat?	63
2.6.	De gemeenten en provincies	64
53.	Welke vormen van decentralisatie bestonden er?	64
54.	Wat wordt verstaan onder territoriale decentralisatie?	65
55.	Wat wordt verstaan onder functionele decentralisatie?.....	66
56.	In welke zin zijn de gemeenten en provincies kenmerkend voor de vroegere gedecentraliseerde eenheidsstaat?	67
57.	Wie is bevoegd over gemeenten en provincies?	68
58.	Wat is het verschil tussen een gemeente en een stad?.....	69
59.	Wat zijn binnengemeentelijke territoriale organen?	70
60.	Wat zijn agglomeraties en federaties van gemeenten?	71
61.	Zullen de provincies blijven bestaan?	72
62.	Tot welke provincie behoort Brussel?	73
Deel II.	De democratische besluitvorming	74
Hoofdstuk 4.	De grondwettelijke teksten	74
4.1.	De Belgische Grondwet.....	74
4.1.1.	De grondwetgevende bevoegdheden.....	74
63.	Hoe benaderen we het begrip grondwet?	74
64.	Wat is de grondwet in formele zin?	75
65.	Hoe ontstond de Belgische grondwet in 1830?.....	76
66.	Welke keuzes maakte het Nationaal Congres bij het opstellen van de grondwet?	77
67.	Welke belangrijke wijzigingen onderging de grondwet sindsdien?	78
4.1.2.	De materiële grondwet	79
68.	Wat betekent een “materiële grondwet”?	79
69.	Wat omvat de “werking en de organisatie van de gezagsinstanties” in de materiële grondwet?	80
70.	Wat zijn grondwettelijke gewoonten?.....	81
71.	Wat zijn algemene rechtsbeginselen met grondwettelijke waarde?	82

72. Vallen materiële en formele grondwet samen?.....	83
73. Hebben de deelstaten een grondwet?.....	84
4.1.2. De grondwetgevende procedure	85
74. Geef de 3 fases van de wijziging van de grondwet	85
75. Beschrijf de eerste fase: de preconstituante	86
76. Geef het voorbeeld van 2019	87
77. Beschrijf de tweede fase: parlementaire verkiezingen	88
78. Beschrijf de derde fase: de constituyente	89
79. Is de constituyente verplicht de aangeduide bepalingen te wijzigen?	90
80. Hoe gebeurt effectief de wijziging van de grondwet?	91
81. Zijn er perioden waarin de Grondwet niet kan worden gewijzigd?	92
82. Kan de grondwet worden geschorst?	93
83. Wat met “Ewigheidsklauseln” ?	94
84. Hoe wordt de materiële grondwet gewijzigd?	96
4.2. De constitutionele autonomie van de deelstaten.....	97
85. Hebben de deelstaten een grondwet?	97
86. Hoe worden de aangelegenheden aangewezen die behoren tot de constitutionele autonomie?	98
87. Hoe wordt de constitutionele autonomie door de deelstaat wetgevers uitgeoefend?	99
88. Welke bijkomende mogelijke constitutionele autonomie voorziet de Grondwet?	100
4.3. De constituerende verdragen van de Europese Unie	101
89. Welke zijn de constituerende verdragen van de Europese Unie?	101
90. Beschrijf de pogingen om te komen tot een Europese grondwet.....	102
91. Geef het onderscheid tussen het primaire en het secundair Unierecht.....	103
92. Hoe worden de Europese verdragen herzien?	104
93. Beschrijf de gewone procedure voor herziening van de Europese verdragen.....	105
94. Beschrijf de vereenvoudigde herzieningsprocedure van de Europese verdragen	106
95. Wanneer kunnen de Europese verdragen worden aangepast zonder bekrachtiging door de lidstaten?	108
96. Hoe wordt het Europees recht in het Belgische geïntegreerd?.....	109

97. Wat is het onderscheid tussen rechtstreekse toepasselijkheid en directe werking?	110
98. Geef het onderscheid tussen monisme en dualisme inzake toepasselijkheid van het internationaal recht	111
99. Voor welke aanpak kiest het Belgisch recht?	112
100. Voor welke aanpak kiest het Europees Unierecht?	113
101. Hebben internationaalrechtelijke regels ook rechtstreekse werking in België?	114
102. Onder welke twee voorwaarden kan een Verdragsbepaling directe werking hebben?	115
103. Wat is het achterpoortje om de directe werking in te voeren?	116
104. Wat is de directe werking van Europese bepalingen van primair Unierecht?	117
5. De wetgevende instellingen	118
5.1. Politieke partijen : debatteren en organiseren	118
105. Wat is de definitie van een politieke partij?	118
106. Hoe zijn de politieke partijen geëvolueerd in België?	119
107. Beschrijf het systeem van de kandidatenlijsten	120
108. Welke belangrijke opdrachten vervullen partijen in een democratie?	121
109. Hoe verliep de band van de partijen met andere maatschappelijke actoren?	122
110. Waarom staan de politieke partijen niet in de Grondwet?	123
111. Welke wettelijke regeling bestaat inzake politieke partijen?	124
5.2. Rechtstreeks beslissen	125
112. Wat is het onderscheid tussen directe en indirecte democratie?	125
113. Wat is een beslissend referendum?	126
114. Bestaat er directe democratie op federaal niveau?	127
115. Kan er directe democratie zijn op deelstatelijk niveau?	128
116. Kunnen volksraadplegingen op Europees niveau?	129
117. Kunnen volksraadplegingen op lokaal niveau?	130
5.3. Verkiezen en vertegenwoordigen	131
118. Wat zijn verkiezingen?	131
119. Aan welke eisen moeten verkiezingen beantwoorden in een democratische staat?	132
120. Wat is het onderscheid tussen meerderheidssysteem en evenredigheidstelsel?	133
121. Wat is de representatieve taak van de verkozenen?	134
122. Wat betekent: het mandaat van de verkozenen is niet imperatief?	135

123. Wat is het verschil tussen rechtstreekse en onrechtstreekse verkiezing?.....	136
5.3.1. Op federaal niveau.....	137
124. Welke beraadslagende vergaderingen bestaan er op federaal niveau?	137
125. Wat betekent het autonoom functioneren van de Kamer en Senaat?.....	138
5.3.1.1. De Kamer van volksvertegenwoordigers.....	139
5.3.1.1.1. Verkiezing.....	139
126. Welke grondwettelijke bepalingen zijn van toepassing op de verkiezingen?....	139
127. Hoe evolueerde het kiessysteem?	140
128. Hoeveel leden telt de Kamer van volksvertegenwoordigers?	141
129. Volgens welke regels vinden de verkiezingen plaats?	142
130. Wat is het systeem van de kieskringen?.....	143
131. Welke bijzondere regels gelden voor de kieskring Brussel Hoofdstad?.....	144
132. Wat is het systeem van de kiesdrempel? Hoe.....	145
133. Welke voorwaarden zijn er om verkozen te worden?	146
134. Hoe wordt de gelijkheid tussen de geslachten gerealiseerd?.....	147
135. Welke voorwaarden zijn er om een stem te mogen uitbrengen?	148
136. Hoe verliest men het kiesrecht?	149
137. Wat is de opkomstplicht?.....	150
138. Hoe werkt het systeem van de legislatuur?.....	151
139. Beschrijf de overgangsbepaling inzake vroegtijdige ontbinding	152
140. Hoe wordt vermeden dat nog stelde spelregels worden veranderd?	153
5.3.1.1.2. Samenstelling en indeling van de Kamer	154
141. Wat is het onderzoek naar de geloofsbrieven?.....	154
142. Wat is de eedaflegging?	155
143. Wat is de controle op de partijfinanciering?.....	156
144. Wat zijn de taalgroepen?	157
145. Wat is het belang van de indeling in taalgroepen?.....	158
5.3.1.1.3. De zitting.....	159
146. Wat wordt verstaan onder “zitting”?.....	159
147. Wat zijn buitengewone zittingen?	160
148. Wat is de schorsing van de zitting?.....	161
5.3.1.1.4. De ontbinding.....	162
149. Welke zijn de twee manieren waarop de kamer wordt ontbonden?	162

150. Welke zijn de nieuwe voorwaarden voor voortijdige ontbinding van de kamers door de Koning?	163
151. Wat is het gevolg van het ontbindingsbesluit?.....	164
5.3.1.2. De Senaat	165
152. Welke filosofie zit achter de nieuwe samenstelling van de Senaat?.....	165
153. Hoe is de Senaat samengesteld?	166
154. Hoe worden de deelstaatsenatoren aangewezen en Nederlandstalige zijde?	167
155. Hoe worden de deelstaatsenatoren aangewezen aan Franstalige zijde?	168
156. Moet rekening worden gehouden met de verkiezingen bij de aanduiding van de deelstaatsenatoren?	169
157. Wat is de filosofie achter gecoöpteerde senatoren?	170
158. Wie duidt de 10 gecoöpteerde senatoren aan?	171
159. Wat is de regel inzake geslachtsverdeling in de Senaat?	172
160. Hoe eindigt het mandaat van een senator?	173
161. Hoe is de Senaat ingedeeld in taalgroepen?	174
162. Leggen ook de senatoren de eed af?	175
5.3.1.3. Rechtspositie van de leden van het federale Parlement	176
5.3.1.3.1. Onverenigbaarheden	176
163. Welke posten of ambten zijn onverenigbaar met het mandaat van federaal parlamentslid?	176
164. Hoe wordt aan de onverenigbaarheid een mouw gepast?	177
5.3.1.1.2. Immunititeiten	178
165. Wat is de filosofie achter de parlementaire immuniteit?.....	178
166. Wat is de onverantwoordelijkheid van het parlamentslid?.....	179
167. Is deze onverantwoordelijkheid beperkt tot de duur van het mandaat?	180
168. Wat betekent “meningen of stemmen uitgebracht in de uitoefening van de functie”?	181
169. Kan het parlement zelf optreden spijts de immuniteit?	182
170. Wat is de filosofie achter de onschendbaarheid?	183
171. Is de onschendbaarheid beperkt in de tijd?.....	184
172. Geldt de onschendbaarheid op alle vlakken?.....	185
173. Wanneer geldt de onschendbaarheid niet?	186
174. Wat betekent de onschendbaarheid tegenover dwangmaatregelen?.....	187
175. Toen een parlamentslid rechtstreeks worden gedagvaard door een burger?	188

176. Kan het betrokken parlement optreden tegen vervolging of vrijheidsberovende maatregelen?.....	189
177. Wat is de bijzondere positie van de onschendbaarheid van deelstaatsenatoren?	190
178. Kan een parlamentslid zelf afstand doen van onschendbaarheid?.....	191
5.3.2. Op deelstatelijk niveau	192
5.3.2.1. Algemene kenmerken.....	192
179. Wat zijn de algemene kenmerken van de deelstaatparlementen?	192
180. Hoe worden de deelstaatparlementen samengesteld?.....	193
181. Hoe lang duurt het mandaat in een deelstaatparlement?	194
182. Wat is het statuut van de leden van de deelstaatparlementen?	195
5.3.3.2. Bijzondere kenmerken	196
5.3.3.2.1. Het Vlaams parlement	196
183. Wat is het principe van de asymmetrie?	196
184. Wat zijn de gevolgen van deze fusie?	197
185. Hoeveel leden telt het Vlaams Parlement?	198
190. Welke voorwaarden gelden om verkozen te kunnen worden in het Vlaams parlement?	199
191. Welke voorwaarden gelden om te kunnen stemmen voor het Vlaams parlement?	200
5.3.2.2.2. De andere deelstaatparlementen	201
192. Wat betekent de asymmetrie aan Franstalige zijde?.....	201
193. Hoe is het Waals Parlement samengesteld?	202
194. Hoe is het parlement van de Franse gemeenschap samengesteld?.....	203
195. Hoe is het parlement van de Duitstalige gemeenschap samengesteld?.....	204
196. Hoe is het Brussels Hoofdstedelijk Parlement samengesteld?	205
197. Wat zijn de Brusselse gemeenschapscommissies?	206
5.3.3. Op Europees niveau	207
5.3.3.1. Het Europees Parlement.....	207
198. Hoe is het Europees Parlement samengesteld?.....	207
199. Hoe is de Belgische vertegenwoordiging in het Europees parlement?	208
200. Wat zijn de voorwaarden om in het Europees Parlement actief en passief kiesrecht te hebben?.....	209
5.3.3.3. De Europese Raad.....	210

201. Hoe wordt de Europese Raad samengesteld?	210
5.3.3.3. De Raad van de Europese Unie.....	211
202. Hoe is de Raad van de Europese Unie samengesteld?.....	211
203. Welke minister vertegenwoordigt België?	212
204. Hoe wordt de Raad in beurtrol voorgezeten?	213
5.3.4. Op lokaal niveau	214
205. Bestaat er scheiding der machten op lokaal niveau?	214
206. Welke wetgever is bevoegd voor de regeling van de instellingen van gemeenten en provincies?	215
5.3.4.1. In de Vlaamse gemeenten	216
207. Hoe is de gemeenteraad samengesteld?.....	216
208. Wie is gerechtigd een stem uit te brengen voor de gemeenteraad?.....	217
209. Welke EU-burgers kunnen stemmen voor de gemeenteraad?	218
210. Hoe wordt de OCMW raad samengesteld?	219
211. Welke personen kunnen geen deel uitmaken van de gemeenteraad (Onverenigbaarheden)?	220
212. Genieten de leden van de gemeenteraad van immuniteit?.....	221
213. Hoe is de regeling inzake faciliteitengemeenten?	222
5.3.4.2. In de Vlaamse provincies.....	223
214. Hoe is de provincieraad samengesteld?	223

8632 Ugent Staatsrecht II

Inhoud

5.4. Wetgeven	1
5.4.1. In de verschillende democratische ruimten	1
5.4.1.1. Op federaal niveau	1
1. Wat is de taak van het parlement?	1
2. Welke twee betekenissen kan het begrip wet hebben?	2
3. Zijn formele wetten ook materiële wetten?	3
4. Zijn materiële wetten ook formele wetten?	4
5. Wat is het belang van het onderscheid tussen formele en materiële wetten?	5
6. Wat is het niveau van algemene rechtsbeginselen en gewoonten?	6
5.4.1.1.1. Wetgevende bevoegdheden	7
5.4.1.1.1.1. Toegewezen bevoegdheden	7
7. Wat zijn toegewezen bevoegdheden?	7
8. Hoe zijn de toegewezen bevoegdheden verwoord in der grondwet?	8
5.4.1.1.1.2. Verticale residuaire bevoegdheden	9
9. Wat is het principe van de residuaire bevoegdheden?	9
10. Wat is het belang van het onderscheid tussen toegewezen en residuaire bevoegdheden?	10
11. Waarom hebben we het over “verticale” residuaire bevoegdheden?	11
5.4.1.1.2. Wetgevingsprocedure	12
12. Welke zijn de drie takken van de wetgevende macht?	12
5.4.1.1.2.1. Monocameralisme-en bicameralisme	13
5.4.1.1.2.1.1. Het tweekamerstelsel (bicameralisme)	13
13. Wat was de oorspronkelijke opzet van het tweekamerstelsel?	13
5.4.1.1.2.1.2. Monocamerale aangelegenheden	14
14. Wat zijn monocamerale aangelegenheden?	14
5.4.1.1.2.1.3. Verplicht bicamerale aangelegenheden	15
15. Wat zijn verplicht bicamerale aangelegenheden?	15
5.4.1.1.2.1.4. Optioneel bicamerale aangelegenheden	16
16. Wat zijn de optioneel bicamerale aangelegenheden?	16
17. Hoe verloopt de evocatie door de Senaat concreet?	17

18. Wat gebeurt indien de senaat binnen 15 dagen geen onderzoek vraagt of beslist niet te amenderen?	18
19. Wat gebeurt indien het ontwerp wel is geamendeerd?	19
5.4.1.1.2.1.5. Kwalificatie van aangelegenheden en conflicten.....	20
20. Schets het probleem van de kwalificatie	20
21. Welke oplossingen zijn bedacht voor de kwalificatie?	21
5.4.1.1.2.2. Het verloop van de wetgevingsprocedure.....	22
5.4.1.1.2.2.1. Wetgevende initiatieven	22
22. Wie heeft het initiatief inzake wetgeving?	22
23. Wat is het onderscheid tussen een wetsvoorstel en een wetsontwerp?	23
24. Waar wordt een wetsontwerp ingediend?	24
25. Wat is de inoverwegingneming?	25
5.4.1.1.2.2.2. Het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State	26
26. Wat is de basistaak van de Raad van State?	26
5.4.1.1.2.2.2.1. Inwinnen van het advies	27
27. Wanneer wordt het advies van de Raad van State gevraagd over wetsvoorstellen?	27
28. Wanneer wordt het advies van de Raad van State gevraagd bij een wetsontwerp?	28
29. Wanneer is het advies facultatief?	29
30. Welke sanctie is er op de niet-naleving van de verplichting?	30
31. Voor welke voorontwerpen geldt de adviesverplichting niet?	31
5.4.1.1.2.2.2.2. Inhoud van het advies	32
32. Wat houdt het advies van de Raad van State in?	32
5.4.1.1.2.2.2.3. Gevolgen van het advies	33
33. Is het advies bindend?	33
5.4.1.1.2.2.3. De behandeling in de commissie	34
34. Wat zijn commissies?	34
35. Hoe wordt in de commissies gestemd?	35
36. Wat is de “tweede lezing”?	36
37. Wat zijn amendementen?	37
38. Wat is de rol van de regeringsleden in de Kamer of Senaat?	38
39. Hoe verloopt de amendering in bicamerale aangelegenheden?	39
5.4.1.1.2.2.4. De behandeling in de plenaire vergadering	40

40. Hoe wordt de tekst op de agenda van de plenaire vergadering geplaatst?	40
41. Is de plenaire vergadering openbaar?	41
5.4.1.1.2.2.4.1. Goedkeuring bij gewone meerderheid	42
42. Wanneer en hoe wordt gestemd?	42
43. Hoe worden onthoudingen behandeld?	43
5.4.1.1.2.2.4.2. Goedkeuring bij bijzondere meerderheid	44
44. Wanneer zijn bijzondere meerderheden vereist?	44
45. Wanneer vereist de Grondwet bijzondere meerderheden?	45
46. Welke bijzondere meerderheid is vereist voor bijzonderemeerderheidswetten?	46
47. Welke meerderheidsvereisten zijn strenger, de wijziging van de grondwet of de goedkeuring van bijzonderemeerderheidswetten?	47
5.4.1.1.2.2.5. De alarmbelprocedure	48
48. Wat is het doel van de alarmbelprocedure?	48
49. Wat is het effect van het luiden van de alarmbel?	49
50. Wat is het effect van de alarmbelprocedure in de praktijk?	50
51. Wordt alarmbelprocedure veel gebruikt?	51
5.4.1.1.2.2.6. Behandeling in de andere kamer	52
52. Wat is het principe bij de behandeling in de andere kamer?	52
53. Wat gebeurt bij ontbinding van de Kamer?	53
54. Wat waren de besluitwetten?	54
5.4.1.1.2.2.7. De bekrachtiging en afkondiging	55
55. Wat is de bekrachtiging?	55
56. Kan de koning weigeren een wet te bekrachtigen?	56
57. Wat is de afkondiging?	57
5.4.1.1.2.2.8. De bekendmaking en inwerkingtreding	58
58. Waarom moet de wet worden bekendgemaakt?	58
59. Welke vorm van bekendmaking is voorgeschreven?	59
60. In welke talen gebeurt bekrachtiging, afkondiging en bekendmaking?	60
61. Vanaf wanneer is de wet verbindend?	61
5.4.1.1.2.2.9. De uitvoering	62
5.4.1.1.3. Overdracht van wetgevende bevoegdheden	63
62. Kan de wetgevende macht bevoegdheden overdragen?	63
5.4.1.1.3.1. Gewone opdrachtwetten	64

63. Hoe kan de wetgever machtiging of delegatie geven aan de koning?	64
64. Kan de Koning op grond van een opdrachtwet bestaande wetgeving wijzigen of opheffen?.....	65
65. Wat zijn kaderwetten?	66
66. Wat met de residuaire aangelegenheden?	67
67. Wat met toegewezen aangelegenheden?	68
68. Geef het voorbeeld van de aangelegenheden in de sociale zekerheid.....	69
69. Wat zijn de voorwaarden om zelfs essentiële elementen van de regelgeving aan de wetgever toegewezen aangelegenheden op te dragen aan de Koning?	70
5.4.1.1.3.2. Bijzondere machtenwetten	71
70. Wat zijn bijzondere machtenwetten?	71
71. Aan welke voorwaarden zijn bijzondere machtenwetten onderworpen?	72
72. In welke omstandigheden werden bijzondere machten gebruikt?	73
73. Wat zijn Buitengewone machten?	74
5.4.1.2. Op deelstatelijk niveau.....	75
5.4.1.2.1. Decreten en ordonnances	75
74. Waarom de benaming decreten en ordonnances?.....	75
5.4.1.2.2. De wetgevingsprocedure	76
75. Hoe verloopt de wetgevingsprocedure in het algemeen op deelstatelijk vlak?.....	76
76. Hoe is de meerderheidsvereiste inzake ordonnances?.....	77
77. Wat is de ideologische alarmbelprocedure?.....	78
5.4.1.3. Op Europees niveau	79
5.4.1.3.1. De wetgevingshandelingen van de Unie	79
78. Welke wetgevende handelingen bestaan er in de unie?.....	79
5.4.1.3.1.1. Verordeningen.....	80
79. Wat zijn verordeningen?.....	80
80. Wat betekent de rechtstreekse toepasselijkheid van de verordening?	81
81. In welke beleidsdomeinen kunnen verordeningen worden aangenomen?	82
5.4.1.3.1.2. Richtlijnen.....	83
82. Welke wetgevende akte is een richtlijn?	83
83. Hoe moet de richtlijn worden uitgevoerd?	84
84. Welk effect heeft de richtlijn zolang de termijn niet is verstreken?.....	85
85. Wat is de sanctie indien een lidstaat de richtlijn niet op tijd omzet in nationaal recht?.....	86

86. Heeft een niet omgezette richtlijn rechtstreekse werking?	87
Casus	88
5.4.1.3.2. De wetgevingsprocedure	89
87. Wie heeft het initiatief in de gewone Europese wetgevingsprocedure?.....	89
88. Wie oefent in de EU de wetgevende macht uit?.....	90
89. Hoe verloopt de goedkeuring in de Raad?	91
90. Wat is de rol van de Europese Raad?	92
5.4.1.3.3. De bekendmaking en inwerkingtreding	93
91. Hoe verloopt de bekendmaking van Europese wetgeving?	93
92. Wanneer treedt Europese wetgeving in werking?	94
5.4.1.4. Op lokaal niveau.....	95
93. Hebben gemeenten en provincies een wetgevende macht?	95
94. Hoe verloopt de “regelgevende” activiteit?	96
5.4.2. Behoorlijk wetgeven	97
5.4.2.1. Algemene principes	97
95. Wat zijn de beginselen van behoorlijke wetgeving?.....	97
5.4.2.2. Uitwerking van de wet in de tijd.....	98
5.4.2.2.1. Uitwerking van de wet voor de toekomst	98
96. Heeft een wet uitwerking voor de toekomst?.....	98
97. Moet er steeds een overgangsregeling worden voorzien?.....	99
98. Moeten wetten onbeperkt gelden in de tijd?.....	100
5.4.2.2.2. Gelding van de wet voor het verleden	101
99. Mogen wetten gelden voor het verleden (retroactief)?.....	101
100. Wat verzet zich tegen wetten met terugwerkende kracht?.....	102
101. Welke voorwaarden worden gesteld aan een wet met terugwerkende kracht? .	103
102. Kan de wetgever en van kracht zijnde wettelijke bepaling intrekken?	104
5.4.2.3. Interpretatieve wetgeving.....	105
103. Wat is een interpretatieve wet?	105
104. Welke grenzen zijn er gesteld aan het gebruik van interpretatieve wetten?.....	106
6. De uitvoerende instellingen.....	107
6.1. Vertrouwen en controleren	107
6.1.1. Op federaal niveau	107
105. Wat is de plaats van de uitvoerende macht binnen de scheiding der machten?107	

6.1.1.1. De Koning en de regering.....	108
6.1.1.1.1, de Koning.....	108
106. Wat betekent: België is een erfelijke monarchie?	108
107. Wat is de plaats van de Koning?.....	109
108. Wat is de functie van de koning binnen de uitvoerende macht?.....	110
6.1.1.1.1.1. De persoon van de Koning.....	111
109. Wie komt in aanmerking om koning te zijn?.....	111
110. Wat gebeurt bij overlijden van de Koning?	112
111. Wat gebeurt als een koning geen nakomelingen meer heeft?	113
112. Wat gebeurt als de troonopvolger minderjarig is?	114
113. Wat gebeurt indien de Koning in de onmogelijkheid verkeert te regeren?.....	115
114. Beschrijf de situatie voor de eedaflegging van Leopold I.....	116
115. Beschrijf de situatie tijdens de koningskwestie	117
116. Beschrijf de Mini koningskwestie van 1990	118
117. Heeft de Koning persoonlijke macht?.....	119
6.1.1.1.1.2. Rechtspositie van de Koning.....	120
6.1.1.1.1.2.1. Onschendbaarheid	120
118. Wat betekent de onschendbaarheid van de Koning?	120
119. Wat is de civiele lijst?.....	121
120. Wanneer eindigt de onschendbaarheid?	122
6.1.1.1.1.2.2. Onverantwoordelijkheid	123
121. Wat betekent: de Koning is politiek onverantwoordelijk?	123
6.1.1.1.2. De regering.....	124
6.1.1.1.2.1. De samenstelling van de regering.....	124
122. Wat zegt de wetgeving over samenstelling van de regering?.....	124
123. Is de koning verplicht iemand als eerste minister te benoemen?.....	125
124. Hoe verloopt de regeringsvorming in de praktijk?.....	126
125. Welke KB's zijn er nodig om een nieuwe regering aan de macht te brengen? ...	127
126. Wat is de Ministerraad?	128
127. Wat zijn de "portefeuilles"?.....	129
128. Wat zijn staatssecretarissen?	130
129. Wie zetelt in de "regering"?	131
130. Wie kunnen lid van de regering worden?	132

131. Wat is de functie van de eerste minister?	133
132. Wat is het kernkabinet?	134
133. Wat is de kroonraad?.....	135
6.1.1.2.2. Rechtspositie van de regeringsleden.....	136
6.1.1.2.2.1. Onverenigbaarheden	136
134. Welke onverenigbaarheden bestaan er in hoofde van de regeringsleden?	136
6.1.1.2.2.2. Immunititeiten	137
135. Wat is de immuniteit van regeringsleden?	137
136. Hoe kan een minister of staatssecretaris worden vervolgd voor misdrijven gepleegd in de uitoefening van zijn ambt?	138
137. Welke regeling geldt voor de vervolging van ministers en staatssecretarissen voor misdrijven gepleegd buiten de uitoefening van hun ambt?.....	139
138. Welke criteria hanteert de kamer bij de beoordeling van het verzoek tot verlof?	140
139. Welke gevolgen heeft het indienen van een verzoek tot verlof voor de Kamer? 141	
140. Kan de Kamer genade verlenen?	142
141. Hoe wordt de minister beschermd tegen Burgerrechtelijke aansprakelijkheid? 143	
6.1.1.2. Het vertrouwen in de regering	144
142. Wat is de wettelijke basis voor de vertrouwensstemming?	144
143. Wat is de vertrouwensstemming?	145
144. Wat is de beleidsverklaring?.....	146
145. Wanneer dient opnieuw het vertrouwen te worden gevraagd?.....	147
146. Wat gebeurt wanneer een meerderheid van de leden een motie van vertrouwen verwerpt?	148
147. Wat is een motie van voordracht?.....	149
148. Wat gebeurt bij verwerping van een motie van vertrouwen niet gevolgd door een motie van voordracht?	150
6.1.1.3. De controle op de regering	151
6.1.1.3.1. Algemene controle.....	151
149. Welke algemene controlemechanismen bestaan er in het parlement?	151
150. Wat verstaat men onder de aanwezigheid van de regeringsleden in het parlement?	152
151. Hoe verloopt het stellen van parlementaire vragen?	153
152. Wat is het repliekrecht?	154

153. Wat is een actualiteitsdebat?	155
154. Wat zijn dringende mondelinge vragen?	156
155. Hoe is het vragenrecht geëvolueerd binnen de Senaat?.....	157
156. Wat zijn interpellaties?	158
157. Wat zijn moties in het algemeen?	159
158. Wat is een motie van wantrouwen?	160
159. Wat is de constructieve motie van wantrouwen?.....	161
160. Wat is de gewone motie van wantrouwen?	162
161. Wat is de motie van aanbeveling?.....	163
162. Wat is een eenvoudige motie?.....	164
163. Wat is een resolutie?	165
6.1.3.2. Bijzondere controle	166
164. Welke vormen van bijzondere controle bestaan er?.....	166
6.1.3.3. Uitzonderlijke controle: het parlementair onderzoek.....	167
165. Wat is de basis van het parlementair onderzoek?.....	167
166. Is het onderzoek openbaar?.....	168
167. Beweegt het parlement hierbij zich niet op het terrein van de rechterlijke macht?	169
168. Welke onderzoeksmaatregelen kunnen worden genomen?.....	170
169. Kan de Commissie inlichtingen vragen over criminele, correctionele, politie en tuchtzaken?.....	171
170. Kan de Commissie inlichtingen in bestuurszaken opvragen?	172
171. Kan de Commissie getuigen horen?.....	173
172. Hoe worden de werkzaamheden van de commissie aan publiek bekend gemaakt?	174
173. Heeft de Senaat onderzoeksbevoegdheid?.....	175
174. Wat is de beperkte controle in lopende zaken?	176
175. Wanneer kan de ontslagnemende regering beslissingen in de grijze zone nemen?	177
6.1.2. Op deelstatelijk niveau	178
6.1.2.1. Algemene kenmerken	178
6.1.2.1.1. De deelstaatregeringen	178
176. Wat is het voornaamste verschil tussen de federale en de deelstaatregeringen?	178

177. Hoe verschillend is de carrière van een deelstaatminister vergeleken bij een federaal minister?	179
178. Hoe wordt de minister-president aangeduid?	180
179. Hoe is de samenstelling en de werking van de deelstaatregeringen geregeld? ..	181
180. Kunnen ministers worden benoemd van uit andere landsdelen?	182
181. Hoe is de immuniteit van de leden van de deelstaatregeringen geregeld?.....	183
6.1.2.1.2. Vertrouwen in en controle op de deelstaatregeringen.....	184
182. Vergelijk de federale regering en de deelstaatregeringen wat betreft controle.	184
183. Wat gebeurt in een deelstaatparlement indien de regering het vertrouwen niet krijgt?	185
6.1.2.2. Bijzondere kenmerken	186
6.1.2.2.1. De Vlaamse regering	186
184. Hoeveel leden telt de Vlaamse regering?.....	186
185. Welke gevolgen heeft de fusie van het Vlaams gewest en de Vlaamse Gemeenschap voor de Vlaamse regering?.....	187
6.1.2.2.2. De andere deelstaatregeringen	188
186. Hoe is de Waalse regering samengesteld?.....	188
187. Hoe is de regering van de Franse gemeenschap samengesteld?.....	189
188. Kunnen dezelfde personen lid zijn van de Waalse regering en de Franse gemeenschapsregering?	190
189. Hoe is de regering van de Duitstalige gemeenschap samengesteld?	191
190. Hoe is de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samengesteld?.....	192
191. Wat zijn de Gemeenschapscommissies?	193
6.1.3. Op Europees niveau	194
192. Hoeveel eurocommissarissen zijn er?	194
193. Hoe worden de leden van de commissie benoemd?	195
194. Vertegenwoordigen de commissarissen een lidstaat?.....	196
195. Moeten de Europese commissarissen de eed afleggen?	197
196. Voor welke termijn wordt de Europese commissie benoemd?	198
6.1.3.2. Rechtspositie van de Europese commissie.....	199
197. Hoe wordt de onafhankelijkheid van de Europese commissarissen gewaarborgd?	199
198. Welke sanctie is voorzien als een lid zijn onafhankelijkheid niet respecteert?	200
199. Van welke immuniteit geniet een Europees commissaris?.....	201

6.1.3.3. Controle op de Europese Commissie.....	202
200. Hoe controleert het Europees Parlement de Commissie?.....	202
201. Hoe worden individuele commissieleden gesanctioneerd?.....	203
6.1.4. Op lokaal niveau	204
6.1.4.1. In de Vlaamse gemeenten	204
6.1.4.1.1. Actoren.....	204
6.1.4.1.1.1. Het College van Burgemeester en Schepenen	204
202. Wat is de bevoegdheid van College van Burgemeester en Schepenen?	204
203. Hoe wordt de vorming van de lokale coalities geregeld?	205
204. Hoe worden de schepenen benoemd?.....	206
205. Voor hoelang worden de schepenen verkozen?.....	207
206. Wat is de rol van de burgemeester?	208
207. Is de burgemeester een verkozen mandataris?	209
208. Voor hoelang worden burgemeester benoemd?.....	210
209. Is de gemeenteraad vrij om gelijk wie als burgemeester voor te dragen?	211
210. Hoe gebeurt de eedaflegging op lokaal vlak?.....	212
211. Hoe is de genderorganisatie binnen de lokale besturen?	213
6.1.4.1.1.2. De uitvoerende organen van het OCMW.....	214
212. Wat is het vast Bureau van het OCMW?.....	214
213. Wat is het bijzonder comité voor de sociale dienst?	215
6.1.4.1.2. Rechtspositie	216
214. Welke onverenigbaarheden gelden voor burgemeester en schepenen?	216
215. Welke immuniteiten gelden op lokaal niveau?	217
6.1.4.1.3. Controle.....	218
216. Welke controlemechanismen gelden op gemeentelijk niveau?	218
6.1.4.2. In de Vlaamse provincies	219
6.1.4.2.1. Actoren	219
6.1.4.2.1.1. De deputatie.....	219
217. Welke functie heeft de deputatie?.....	219
218. Hoeveel leden telt de deputatie?	220
219. Hoe wordt de deputatie samengesteld?	221
220. Voor welke periode worden de gedeputeerde verkozen?.....	222
221. Hoe gebeurt de eedaflegging van de gedeputeerden?	223

6.1.4.2.1.2. De gouverneur.....	224
222. Welke rol vervult de gouverneur?.....	224
223. Hoe wordt de gouverneur benoemd?	225
224. Voor welke periode wordt de gouverneur benoemd?.....	226
6.1.4.2.2. Rechtspositie.....	227
6.1.4.2.2.3. Controle	227
6,2, Besturen	228

Student Bieke Blokmans

8632 Ugent Staatsrecht III

Inhoud

6.2. Besturen	1
6.2.1. Op federaal niveau	1
6.2.1.1. Bevoegdheden	1
1. Welke is essentieel de bevoegdheid van de uitvoerende macht?	1
2. Wat is het rechtmatigheidsbeginsel?	2
6.2.1.1.1. Algemene bevoegdheden	3
6.2.1.1.1.1. De uitvoering van wetten	3
3. Beschrijf de bevoegdheid van de Koning inzake wetgeving.....	3
4. Wat is de algemene uitvoeringsbevoegdheid van de Koning?	4
5. Wat betekent: de bevoegdheid van de Koning is een afgeleide bevoegdheid?	5
6.2.1.1.1.2. De handhaving van wetten	6
6. Wie heeft de bevoegdheid de naleving van de wet te handhaven?	6
7. Welke fundamentele beginselen moeten worden gerespecteerd bij het opleggen van administratieve sancties?	7
6.2.1.1.1.3. De uitoefening van door de wetgever gedelegeerde bevoegdheden	8
6.2.1.1.2. Bijzondere bevoegdheden.....	9
6.2.1.1.2.1. De benoeming van federale ambtenaren.....	9
8. Wat is de definitie van een “ambtenaar”?	9
9. Wat is de betekenis van het “statuut” van de ambtenaar?	10
10. Wie is bevoegd om het statuut vast te stellen?	11
Excursus: Adellijke titels	12
11. Wie is bevoegd adellijke titels te verlenen?	12
6.2.1.1.2.2. De staatsfinanciën	13
6.2.1.1.2.2.1. De begroting.....	13
12. Wie stelt de begroting op?	13
13. Wat is het eenjarigheidsbeginsel?	14
14. Wat is het universaliteitsbeginsel?	15
15. Wat doet het Rekenhof?	16
6.2.1.1.2.2.2. De belastingen	17
16. Wat is een belasting?	17

17. Welk gevolg heeft de toewijzing van de bevoegdheid om belastingen te heffen aan de wetgever?	18
18. Wat is de belastbare materie?.....	19
19. Wat is de draagwijdte van artikel 171 van de Grondwet?	20
20. Wat omvat het gelijkheidsbeginsel in belastingzaken?.....	21
21. Bestaan er belastingen waarvoor wel een tegenprestatie wordt verleend door de overheid?.....	22
22. Wat omvat het recht van de Koning munt te slaan?	23
6.2.1.1.2.3. De buitenlandse betrekkingen.....	24
23. Wat betekent de bevoegdheid van artikel 167 van de Grondwet?.....	24
24. Wat is een internationaal verdrag?.....	25
25. In welke stappen worden verdragen gesloten?	26
6.2.1.1.2.4. Het bevel over de gewapende macht	27
26. Wie voert het bevel over de gewapende macht?	27
27. Wie is opperbevelhebber van het Belgisch leger?.....	28
28. Wie geeft in feite instructies naar het leger?	29
29. Wie beslist over het aanwerven van een leger?.....	30
30. Wat is de eminente bevelvoering?.....	31
31. Kan de Koning beslissen het leger in te zetten zonder voorafgaande instemming van het parlement?.....	32
32. Kan het leger worden ingezet in België zelf op bevel van de Koning?.....	33
33. Beschrijf het begrip “daadwerkelijke bevelvoering”	34
34. Kan de koning ongrondwettelijke bevelen geven aan de militairen?	35
35. Wie beslist over de structuur en uitrusting van het leger?.....	36
36. Hoe zijn de politiediensten in België georganiseerd?.....	37
37. Beschrijf de bestuurlijke politietaken	38
38. Beschrijf de taken van gerechtelijke politie.....	39
39. Hoe gebeurt de democratische controle op de politiediensten?	40
40. Wat is het statuut van het comité P?	41
6.2.1.2. Procedure.....	42
6.2.1.2.1. Algemeen	42
41. Welk instrument heeft de Koning om zijn bevoegdheden uit te oefenen?	42
42. Wie moet het KB goedkeuren?	43
43. Wat is de bevoegdheid van staatssecretarissen in verband met het KB?	44

44. Welke drie soorten besluiten bestaan er?	45
45. In welke taal worden KB's opgesteld?	46
6.2.1.2.2. Reglementaire besluiten.....	47
46. Wat zijn reglementaire (verordenende) besluiten?.....	47
47. Volgens welke procedure worden reglementaire besluiten genomen?	48
48. Wat is de rol van het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State? ..	49
49. Wat is de sanctie als de verplichting tot advies wordt miskend?	50
50. Hoe worden koninklijke besluiten bekend gemaakt?	51
51. Wat zijn beschikkende besluiten?	52
52. Volgens welke procedure worden beschikkende besluiten genomen?.....	53
6.2.1.3. Overdracht van bevoegdheden.....	54
53. Waarover gaat het onderdeel "overdracht van bevoegdheden"?	54
54. Mag de wet bevoegdheden rechtstreeks aan een minister delegeren?.....	55
6.2.2. Op deelstatelijk niveau.....	56
6.2.2.1. Bevoegdheden.....	56
55. Hebben deelstaatregeringen residuaire of toegewezen bevoegdheden?	56
6.2.2.1.1. Algemene bevoegdheden.....	57
56. Welke algemene bevoegdheden hebben de deelstaatregeringen?	57
57. Wat omvat het kaderdecreet van 22 maart 2019?	58
6.2.2.1.2. Bijzondere bevoegdheden	59
58. Over welke bijzondere bevoegdheden beschikt de deelstaatregering?.....	59
6.2.2.2. Procedure	60
59. Volgens welke procedure werken deelstaatregeringen?	60
60. Moeten ontwerpen van reglementaire besluiten van deelstaatregeringen en ministers voor advies worden voorgelegd aan de afdeling wetgeving van de Raad van State?	61
61. Wanneer treden besluiten van deelstaatregeringen in werking?	62
6.2.3. Op Europees niveau.....	63
6.2.3.1. Bevoegdheden.....	63
6.2.3.1.1. Algemene bevoegdheden	63
62. Welke algemene bevoegdheden heeft de Europese Commissie?	63
6.2.3.1.2. Bijzondere bevoegdheden	64
63 Welke bijzondere bevoegdheden heeft de Commissie?	64

6.2.3.2. Procedure	65
64. Welke handelingen stelt de commissie in de uitvoerende taak?.....	65
65. Kunnen individuele commissarissen beslissingen nemen?.....	66
66. Hoe worden de beslissingen voorbereid?	67
6.2.4. Op lokaal niveau	68
6.2.4.1. In de Vlaamse gemeenten en OCMW's	68
67. Wie neemt de uitvoerende besluiten op lokaal niveau?.....	68
68. Hoe gebeurt de besluitvorming in het College van Burgemeester en Schepenen?	69
69. Wat is de figuur van de algemeen directeur?	70
70. Wanneer treden de reglementaire besluiten van het College van Burgemeester en Schepenen in werking?	71
6.2.4.1. In de Vlaamse provincies	72
71. Wat is de uitvoerende macht binnen de provincie?.....	72
72. Wat is de rol van de gouverneur?	73
73. Wat is de rol van de provinciegriffier?.....	74
74. Wanneer treden besluiten van de deputatie in werking?	75
6.3. Bestuurlijke rechtshandelingen stellen	76
6.3.1. Het bestuur	76
6.3.1.1. Het politieke bestuur	76
75. Wat verstaat men onder het politieke bestuur?.....	76
6.3.1.2. Het niet politieke bestuur	77
76. Wat verstaan we onder het niet politieke bestuur?.....	77
6.3.1.2.1. Organisatievormen.....	78
6.3.1.2.1.1. Deconcentratie	78
77. Wat verstaat men onder deconcentratie?	78
78. Wat is de bevoegdheid van gedeconcentreerde organen?	79
6.3.1.2.1.2. Functionele decentralisatie.....	80
79. Wat betekent functionele decentralisatie?	80
6.3.1.2.2. Bevoegdheden.....	81
80. Welke bevoegdheden hebben de gedeconcentreerde of gedecentraliseerde besturen?.....	81
6.3.1.2.3. Aansturing.....	82
81. Hoe worden gedecentraliseerde en gedeconcentreerde diensten aangestuurd?...82	

82. Wat is een interpretatieve omzendbrief?	83
83. Wat is een indicatieve omzendbrief?	84
84. Wat zijn verordenende omzendbrieven?	85
85. Wat zijn de specifieke voorwaarden waaraan verordenende omzendbrieven moeten voldoen?	86
6.3.2. De bestuurlijke rechtshandeling.....	87
6.3.2.1. Inleiding.....	87
86. In welke zin gelden voor het optreden van het bestuur afwijkende regels?.....	87
87. Wat is het privilège du préalable ?	88
88. Wat is het privilège d'exécution d'office ?	89
6.3.2.2. Constitutieve bestanddelen.....	90
6.3.2.2.1. Een rechtshandeling.....	90
89. Wat is de definitie van een (administratieve) rechtshandeling?	90
90. Is elke handeling van het bestuur een rechtshandeling?	91
91. Wat zijn complexe rechtshandelingen?	92
92. Wat zijn louter voorbereidende handelingen?	93
93. Wat is de theorie van de afsplitsbare akte?	94
94. Wat is het statuut van overheidsbeslissingen die nog onderworpen zijn aan goedkeuring, bekrachtiging of aanvaarding?	95
95. Wat zijn louter bevestigende beslissingen?	96
96. Wat zijn loutere inlichtingen?	97
97. Wat zijn zuiver uitvoerende handelingen?	98
98. Wat betekent eenzijdigheid van de bestuurlijke rechtshandeling?	99
99. Wat betreft de notie bestuur bij een bestuurlijke rechtshandeling?	100
100. Wat is het negatieve criterium in verband met de kwalificatie als bestuur?	101
6.4. Behoorlijk besturen	102
6.4.1. Algemene principes.....	102
101. Wat zijn de algemene principes van behoorlijk bestuur?.....	102
6.4.2. Uitwerking van bestuurlijke rechtshandelingen in de tijd.....	103
102. Welke duurtijd hebben bestuurlijke rechtshandelingen?.....	103
103. Bespreek de problematiek van de opheffing van beschikkende rechtshandelingen	104
104. Kan een individuele beschikking worden ingetrokken wegens niet vervulling van de voorwaarden?.....	105

105. Welke uitwerking heeft de bestuurlijke rechtshandeling voor het verleden? ...	106
106. Wat is het onderscheid tussen opheffing en intrekking?	107
6.4.3. Behoorlijke beschikkende bestuurlijke rechtshandelingen	108
6.4.3.1. Inachtneming van algemene rechtsbeginselen	108
107. In welke zin moet de overheid zich houden aan algemene rechtsbeginselen? ..	108
6.4.2.2. Inachtneming van algemene beginselen van behoorlijk bestuur	109
6.4.2.2.1. Inleiding.....	109
108. Wat zijn gebonden en discretionaire beschikkende besluiten?	109
6.4.3.2.1.2. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	110
109. Wat zijn algemene beginselen van behoorlijk bestuur?	110
110. Wat zijn de beginselen van behoorlijk burgerschap?	111
6.4.3.2.2. Soorten beginselen van behoorlijk bestuur	112
111. Welke twee soorten beginselen van behoorlijk bestuur bestaan er?	112
6.4.3.2.2.1.1. Procedurele beginselen	113
112. Bespreek het onpartijdigheidsbeginsel	113
113. Wat is de verhouding tussen het onpartijdigheidsbeginsel en het recht op een eerlijk proces?	114
114. Wie moet partijdigheid bewijzen?	115
115. Wat is de structurele onpartijdigheid?	116
116. Heeft het onpartijdigheidsbeginsel een absolute werking?	117
117. Bespreek de hoorplicht	118
118. Op welke wijze wordt aan de hoorplicht voldaan?	119
119. Wanneer is de hoorplicht niet van toepassing?	120
120. Wat is het onderscheid tussen de hoorplicht en rechten van verdediging?	121
121. Wat is de zorgvuldigheidsplicht?	122
122. Wat is het fairplay beginsel?	123
6.4.3.2.2.1.2. Inhoudelijke beginselen	124
123. Wat is de materiële motiveringsplicht?	124
124. Wat is het gelijkheidsbeginsel?	125
125. Wanneer mag het bestuur een onderscheid maken en wanneer discrimineert het?	126
126. Wat is het redelijkheidsbeginsel?	127
127. Wat is de band tussen het redelijkheidsbeginsel en het proportionaliteitsbeginsel?	128

128. Hoe intensief wordt het redelijkheidsbeginsel getoetst?	129
129. In welke gevallen is het redelijkheidsbeginsel niet van toepassing?	130
130. Wat is het vertrouwensbeginsel?.....	131
131. Hoe is het vertrouwensbeginsel geëvolueerd in de Recente rechtspraak?	132
132. Wat is de motiveringsplicht?	133
133. Wat is de materiële motiveringsplicht?.....	134
134. Wat is de formele motiveringsplicht?	135
135. Welke beslissingen moeten nooit worden gemotiveerd wegens hun aard?.....	136
136. Welke beperkte uitzonderingen staan in de wet op de motivering van bestuurshandelingen?	137
137. Op welke bestuurlijke overheden is de motiveringsplicht van toepassing?.....	138
138. Welke eisen worden gesteld aan de motivering?.....	139
139. Moet het bestuur motiveren waarom het alternatieven afwijst?	140
140. Maar het bestuur volstaan met verwijzen naar voorafgaand advies of een ander bestuurlijk document?	141
141. Kan het bestuur zijn motivering aanvullen wanneer een beslissing wordt aangevochten?	142
142. Kan het bestuur zich beroepen op een motivering waarvan de burger op een andere manier kennis heeft gekregen?.....	143
6.4.4. Bestuurlijk beroep tegen beschikkend bestuurlijk optreden.....	144
6.4.4.1. Algemene kenmerken.....	144
143. Wat is het bestuurlijk beroep?.....	144
144. Wat zijn de voordelen van het bestuurlijke beroepen?	145
145. Wat is een georganiseerd bestuurlijk beroep?.....	146
146. Wat is de devolutive werking van het georganiseerd administratief beroep? .	147
147. Belet een bestuurlijk beroep het instellen van een rechterlijk beroep?	148
6.4.4.2. Verschijningsvormen	149
148. Wat is het willig beroep?	149
149. Wat is het hiërarchisch beroep?.....	150
150. Wat is het beroep bij het toezichthoudend bestuur?.....	151
151. Wat is het beroep bij een ander bestuur?	152
Oefencasussen	153
6.5. Openbaarheid van bestuur	165
152. Wat is de wettelijke grondslag van de openbaarheid van het bestuur?	165

6.5.1. Actieve openbaarheid.....	166
153. Wat wordt bedoeld met actieve openbaarheid?	166
154. Welke elementen bevat actieve openbaarheid op federaal vlak?	167
155. Wat is de sanctie bij het niet vermelden van beroepsmogelijkheden?.....	168
156. Hoe is de actieve openbaarheid geregeld in Vlaanderen?.....	169
6.5.2. Passieve openbaarheid	170
157. Wat wordt verstaan onder passieve openbaarheid?	170
158. Wie valt onder de passieve openbaarheidverplichting?.....	171
159. Wat wordt verstaan onder een bestuursdocument?	172
Casussen.....	173
157. Is een speciaal belang vereist om inzage te krijgen?.....	183
158. Hoe vraagt men inzage?	184
159. Wat indien de aanvrager aan het verkeerde adres is?.....	185
160. Kan men verbetering van de informatie eisen?.....	186
161. Wat is de draagwijdte van de uitzonderingen op de openbaarheid?	187
162. Welke uitzonderingsgronden bestaan er?	188
163. Welke verplicht relatieve uitzonderingsgronden bestaan er op federaal niveau?	189
164. Welke verplicht relatieve uitzonderingsgronden bestaan er op Vlaams niveau?	190
165. Welke zijn de verplicht absolute uitzonderingsgronden op federaal niveau?	191
166. Welke zijn de facultatieve uitzonderingsgronden op federaal niveau?	192
167. Welke facultatieve uitzonderingsgronden gelden in Vlaanderen?.....	193
168. Welke beroepsmogelijkheden gelden bij passieve openbaarheid?	194
6.6. Taalgebruik door het bestuur	195
169. Hoe is het taalgebruik door het bestuur geregeld?	195
170. Wat zijn de uitgangspunten voor de bestuurstaalwetgeving?	196
171. Wat is het probleem van de taalgrensgemeenten?.....	197
172. Wat zijn de faciliteitengemeenten?	198
173. Welke taalregeling geldt in de faciliteitengemeenten en taalgrensgemeenten?	199
174. Wat zijn de basisregels van de bestuurstaalwetgeving?	200
6.6.2.1. De diensten van de gemeentelijke besturen	201
6.6.2.1.1. De Vlaamse gemeenten	201

175. Wat is de regeling voor de plaatselijke diensten?	201
176. Wat is de regeling voor de plaatselijke diensten in de faciliteitengemeenten en taalgrensgemeenten?	202
6.6.2.1.2. De Brusselse gemeenten	203
177. Hoe is het taalgebruik geregeld in de Brusselse gemeenten?	203
6.6.2.2. De diensten van de deelstatelijke besturen	204
6.6.2.2.1. De Vlaamse overheid	204
178. Welke wettelijke basis is er voor de taal van de diensten van de Vlaamse overheid?	204
6.6.2.3. De diensten van de federale besturen	205
179. Wat is het uitgangspunt bij communicatie door de federale besturen?	205
6.6.3. Toezicht op de naleving van de bestuurstaalwetgeving	206
180. Wie houdt toezicht op de toepassing van de taalwetgeving?	206
181. Hoe kan men de vernietiging vragen van een bestuurlijke rechtshandeling wegens schending van de taalwetgeving?	207
Casussen	208

8632 Ugent Staatsrecht IV

Inhoud

Deel III. De bevoegdheidsverdeling	1
7. Gefedereerde bevoegdheden.....	1
7.1. De bevoegdheidsverdeling binnen België	1
7.1.1. De bevoegdheidsverdeling tussen de federale entiteiten	1
7.1.1.1. Grondslagen van de bevoegdheidsverdeling	1
1. Welke techniek werd gebruikt om de bevoegdheid binnen België te verdelen?.....	1
7.1.1.1.1. De autonomie en gelijkheid van de federale entiteiten.....	2
2. Wat omvat het principe van autonomie en gelijkheid?	2
3. Welke nuanceringsen worden aangebracht aan deze autonomie en gelijkheid?.....	3
4. Wat omvat het federale substitutierecht?.....	4
5. Wat is het speciale statuut van de Brusselse wetgevende en uitvoerende normen?	5
7.1.1.1.2. Het exclusiviteitsbeginsel	6
6. Wat omvat het exclusiviteitsbeginsel?	6
7. Wat is het verticaliteitsbeginsel?	7
8. Welke zijn de uitzonderingen op het verticaliteitsbeginsel?	8
9. Welke nuanceringsen bestaan er op de exclusiviteit?	9
10. Wat zijn gedeelde exclusieve bevoegdheden?	10
11. Wat zijn concurrerende bevoegdheden?	11
12. Wat zijn parallelle bevoegdheden?.....	12
13. Wat is de territoriale exclusiviteit?.....	13
7.1.1.2. De bevoegdheden van de federale overheid	14
7.1.1.2.1. De toegewezen bevoegdheden	14
14. Wat is het principe van de autonome toewijzing?	14
7.1.1.2.2. Uitzonderingen op de deelstaatbevoegdheden	15
15. Kan de wet uitzonderingen voorzien op de deelstaatbevoegdheden?	15
7.1.1.2.2. De horizontale residuaire bevoegdheden	16
16. Wat is de horizontale bevoegdheidsverdeling?	16
7.1.1.3. De bevoegdheden van de deelstaten	17
7.1.1.3.1. De gemeenschapsbevoegdheden.....	17

17. Waar zijn de gemeenschapsbevoegdheden te vinden?	17
7.1.1.3.1.1. Cultuur en onderwijs	18
18. Wat omvat de materiële bevoegdheid voor cultuur en onderwijs?.....	18
19. Wat omvat cultuur en onderwijs voor de Duitstalige gemeenschap?.....	19
20. Welke territoriale bevoegdheid hebben de gemeenschappen inzake cultuur en onderwijs?	20
21. Zijn we dan nooit af van deze gemeenschapscommissies?	21
22. Welke territoriale bevoegdheid heeft de Duitstalige gemeenschap inzake onderwijs en cultuur?.....	22
7.1.1.3.1.2. Persoonsgebonden aangelegenheden	23
23. Welke is de materiële bevoegdheid inzake de persoonsgebonden aangelegenheden?	23
24. Welke is de bevoegdheid van de Duitstalige Gemeenschap voor persoonsgebonden aangelegenheden?	24
25. Welke is de territoriale bevoegdheid van de gemeenschappen inzake persoonsgebonden materies?.....	25
26. Welke oplossing werd voorzien bij mogelijke conflicten?	26
27. Op welke grondgebied geldt de bevoegdheid van de Duitstalige gemeenschap inzake persoonsgebonden materies?.....	27
28. Is er soms sprake van kiezen van subnationaliteit?.....	28
7.1.1.3.1.3. Het taalgebruik.....	29
29. Wie is materieel bevoegd voor het taalgebruik op de geregelde terreinen?	29
30. Wat is de verhouding tussen de artikelen 129 en 30 van de Grondwet?.....	30
31. Wat is de territoriale bevoegdheid inzake het gebruik der talen?.....	31
32. Wat is de territoriale bevoegdheid van de Duitstalige gemeenschap inzake het gebruik der talen?.....	32
7.1.1.3.2. De gewestbevoegdheden.....	33
33. Welke is de materiële bevoegdheid van de gewesten?	33
34. Welke territoriale bevoegdheid hebben de gewesten?.....	34
7.1.1.3.3. Asymmetrie: de overdracht van bevoegdheden.....	35
35. Wat verstaan we onder de asymmetrie van het Belgisch federalisme?	35
36. Beschrijf de overdrachten aan het Waals Gewest	36
37. Hoe werden deze overdrachten uitgevoerd bij de vierde staatshervorming?	37
38. Hoe werden deze bevoegdheden uitgevoerd bij de zesde staatshervorming?	38

39. Heeft deze overdracht gevolgen voor de Duitstalige gemeenschap?	39
40. Kunnen bevoegdheden van de Duitstalige Gemeenschap overgedragen worden aan het Waalse gewest en omgekeerd?	40
7.1.1.4. Impliciete bevoegdheden.....	41
41. Wat zijn impliciete bevoegdheden?	41
42. Welke voorwaarden zijn er om impliciete bevoegdheden uit te oefenen?	42
43. Kan ook de federale overheid een beroep doen op impliciete bevoegdheden om op het terrein van de deelstaten te komen?	43
7.1.1.5. Instrumentele bevoegdheden	44
44. Wat zijn instrumentele bevoegdheden?	44
45. Welke verdragenbevoegdheden hebben de deelstaten?	45
46. Heeft de federale overheid zeggenschap over de verdragen gesloten door de deelstaten?	46
47. Kunnen de deelstaten buitenlandse vertegenwoordigers aanduiden?	47
48. Hebben de deelstaten strafrechtelijke bevoegdheden?	48
49. Hebben de deelstaten bevoegdheden inzake strafprocedure?	49
50. Waaruit vloeit de fiscale bevoegdheid van de deelstaten voort?	50
51. Wat is de fiscale bevoegdheid van de deelstaten opgenomen in de Grondwet? ...	51
52. Waarom kunnen de gemeenschappen moeilijk belasting heffen?	52
53. Wat zijn de eigenlijke gewestelijke belastingen?	53
54. Wat is de belastingbevoegdheid op basis van de Bijzondere financieringswet? ...	54
55. Wat zijn de bestuurlijke bevoegdheden van de deelstaten?	55
7.1.1.6. Grenzen aan de autonome bevoegdheidsuitvoering.....	56
56. Welke grenzen worden gesteld door de federale loyaliteit?	56
57. Wat is het evenredigheidsbeginsel?	57
58. Wat zijn de implicaties van de economische en monetaire eenheid?	58
7.1.2. De verhoudingen tussen de federale entiteiten	59
7.1.2.1. Samenwerking	59
59. Welke soorten samenwerking bestaan er?	59
60. Wat is het overlegcomité?	60
61. Hoe is het overlegcomité samengesteld?	61
62. Wat zijn interministeriële conferenties?	62
63. Wat is het wetgevend kader voor samenwerkingsvormen?	63
64. Welke samenwerkingsvormen zijn er?	64

65. Wat is het statuut van samenwerkingsakkoorden?	65
66. Wat zijn gezamenlijke decreten of ordonnanties?	66
67. Wat is de samenwerking voor gemengde verdragen?	67
7.1.2.2. Conflicten	68
68. Welke conflicten zijn het voorwerp van een regeling?	68
7.1.2.2.1. Belangenconflicten	69
69. Wat is de definitie van belangenconflicten?	69
70. Wat is de procedure om een belangenconflict in te roepen?	70
71. Voor welke items kan een belangenconflict worden ingeroepen?	71
72. Hakt het Overlegcomité de knoop door?	72
73. Kan men met een belangenconflict de wetgeving eindeloos vertragen?	73
74. Bestaan belangenconflicten voor uitvoerende machten?	74
75. Wat indien er tegelijk een belangenconflict en een bevoegdheidsconflict is?	75
76. Wat zijn bevoegdheidsconflicten?	76
77. Hoe worden bevoegdheidsconflicten voorkomen?	77
78. Hoe worden bevoegdheidsconflicten beslecht?	78
7.2. De bevoegdheidsverdeling binnen de Europese Unie	79
8. Territoriaal gedecentraliseerde bevoegdheden	80
8.1. De bevoegdheden van de lokale besturen	80
8.1.1. De gemeenten	80
8.1.1.1. Inleiding	80
79. Welke taken heeft de gemeente?	80
80. Wat zijn de taken van gemeentelijk belang?	81
81. Wat indien de wetgever een regeling voorziet over taken en de gemeente deze taak opneemt?	82
82. Welke minimale grenzen worden aan de gemeentelijke taken gesteld door het Grondwettelijk Hof?	83
83. Wat zijn de taken van gemengd belang?	84
84. Wat zijn medebewindstaken?	85
8.1.1.2. Bijzondere taken van de gemeente inzake de openbare orde	86
85. Wat is de aard van de taken van gemeente inzake openbare orde?	86
86. Hoe treedt de gemeente reglementair op inzake openbare orde?	87
87. Maar de burgemeester zelf alleen verordenend optreden?	88

88. Welke maatregelen kan de burgemeester nemen inzake handhaving?	89
89. Welke aard hebben de maatregelen van de burgemeester?	90
90. Welke sancties kunnen worden opgelegd bij bestuurlijke of strafrechtelijke inbreuken?	91
91. Wat is de aard van de GAS sanctie?	92
92. Voor welke feiten kan een GAS boete worden opgelegd?	93
93. Waarin kan de gemeentelijke administratieve sanctie bestaan?	94
94. Wie legt de GAS boete op?	95
95. Wie kan de feiten vaststellen die aanleiding geven tot een GAS boete?	96
96. Wat zijn gemengde inbreuken?	97
97. Geldt “non bis in idem” bij gemengde inbreuken?	98
98. Wie beslist of strafrechtelijk dan wel bestuurlijk wordt vervolgd?	99
8.1.2. De OCMW's	100
99. Wat is het statuut van de gemeentelijke OCMW in het bestuursrecht?	100
8.1.2.1. Het recht op maatschappelijke dienstverlening	101
100. Wat is het recht op maatschappelijke dienstverlening?	101
101. Is het OCMW een onderdeel van de gemeente?	102
102. Welke soorten maatschappelijke dienstverlening bestaan er?	103
103. Hebben vreemdelingen recht op maatschappelijke dienstverlening?	104
104. Wat is een sociaal onderzoek en hoe ver mag het gaan?	105
8.1.2.2. Recht op maatschappelijke integratie	106
105. Wat is het recht op maatschappelijke integratie?	106
106. Wie kan beroep doen op maatschappelijke integratie?	107
107. Wat is de taak van het bijzonder comité voor de sociale dienst?	108
8.1.2.3. Het uittekenen van het lokaal sociaal beleid	109
108. Wat is het lokaal sociaal beleid?	109
8.1.3. De provincies	110
109. Wat zijn taken van provinciaal belang?	110
110. Welke taken oefent de gouverneur uit?	111
111. Hoe worden de provinciale bevoegdheden uitgeoefend in Brussel?	112
112. Hoe worden de taken van de gouverneur uitgeoefend in Brussel?	113
8.2. Het toezicht op de lokale besturen	114
113. Wat is “toezicht”?	114

114. Welk onderscheid wordt gemaakt binnen het administratief toezicht?	115
115. Wat is het gewoon toezicht?	116
116. Wat is het algemeen toezicht als onderverdeling van het gewoon toezicht?.....	117
117. Hoe verloopt de procedure van vernietiging en het kader van het algemeen toezicht, onderverdeling van het gewoon toezicht?.....	118
118. Wat is het bijzonder toezicht, onderdeel van het algemeen toezicht?.....	119
119. Wat is het specifiek toezicht?.....	120
Deel IV. De inwoners en hun grondrechten	121
9. De inwoners.....	121
120. Wie wordt bedoeld met “inwoners”?.....	121
9.1. Personen met de Belgische nationaliteit	122
121. Hoe bekomt men een bepaalde nationaliteit?.....	122
122. Wat bepaalt de Belgische Grondwet in verband met het verkrijgen of verliezen van nationaliteit?	123
9.1.1. Toekenning	124
123. Wat zijn de criteria waaronder de Belgische nationaliteit wordt toegekend? ...	124
9.1.2. Verkrijging	125
124. Wat is de nationaliteitverklaring?	125
125. Wat is de naturalisatie?	126
126. Wat is de naturalisatie van een staatloze?	127
127. Welke procedure dient gevolgd te worden voor naturalisatie?	128
9.1.3. Verlies van de Belgische nationaliteit	129
128. Wat zijn de gebruikelijke gevallen van verlies van nationaliteit?.....	129
129. Wat is de vervallenverklaring van nationaliteit?	130
9.2. Personen zonder de Belgische nationaliteit.....	131
130. Beschrijf het principe van de gelijkberechtiging van vreemdelingen.....	131
131. Wat zijn de voordelen van het hebben van de Belgische nationaliteit in België?	132
132. Wat is het bevel om het grondgebied te verlaten?	133
133. Wat is de draagwijdte van artikel 191 van de Grondwet?.....	134
9.3. De burgers van de Europese Unie	135
134. Wat is het onderscheid tussen EU-burgers en vreemdelingen?	135
135. Wat omvat het vrij verkeer voor burgers van de unie?.....	136
136. Welke politieke rechten genieten de Unieburgers?	137

137. Wat is het recht op diplomatieke en consulaire bescherming?	138
10. Grondrechten	139
138. Wat zijn grondrechten?	139
10. 1. De ontwikkeling van grondrechten	140
10.1.1. In de Belgische Grondwet	140
10.1.2. In het Europees recht.....	141
139. Hoe werd de Raad van Europa opgericht?	141
140. Welke zijn de bevoegdheden van de Raad van Europa om beslissingen te nemen die rechtstreeks uitwerking hebben in de verdragstaten?	142
141. Welke instellingen heeft de Raad van Europa?	143
142. Wat is de rol van de parlementaire vergadering bij de Raad van Europa?.....	144
143. Wat doet het Comité van Ministers in de Raad van Europa?	145
144. Op welke vlakken neemt de Raad van Europa bijzondere mechanismen aan?.	146
145. Wat is het Handvest van de grondrechten van de EU?.....	147
146. Heeft het Handvest directe werking?.....	148
147. Welke instrumenten bestaan er in het recht van de Verenigde Naties?	149
10.2. De voornaamste grondrechten	150
148. Houden grondrechten positieve of negatieve verplichtingen in voor de overheid?	150
149. Wat is het onderscheid tussen rechten en vrijheden enerzijds en beginselen anderzijds?	151
10.2.1. De bescherming van de fysieke integriteit	152
10.2.1.1. Het recht op leven	152
150. In welke omstandigheden kan men iemand van het leven beroven?.....	152
151. Verbiedt het EVRM de doodstraf?.....	153
152. Verbiedt de Belgische Grondwet de doodstraf?.....	154
10.2.1.2. Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende behandeling	155
153. Welke handelingen worden verboden door artikel 3 van het EVRM?.....	155
10.2.1.3. Verbod van slavernij en dwangarbeid	156
154. Omschrijf het verbod van slavernij en dwangarbeid.....	156
10.2.2. Het recht op gelijke behandeling	157
155. Wat omvat het recht op gelijke behandeling in de Grondwet?	157
156. Hoe wordt het recht op gelijkheid begrepen in artikel 14 van het EVRM?	158
10.2.3. Intellectuele rechten en vrijheden.....	159

157. Uit welke tijd dateren de intellectuele rechten en vrijheden?	159
10.2.3.1. De vrijheid van meningsuiting en van de media	160
158. Zijn meningen strafbaar?	160
159. Waarom is de vrijheid van meningsuiting zo absoluut en centraal in de Grondwet?	161
160. Staat de vrijheid van meningsuiting ook in het EVRM?	162
10.2.3.2. De vrijheid van vergadering en van vereniging.....	163
161. Wat is “Vergadering”?.....	163
162. Wat is “vereniging”?	164
163. Wat is de vrijheid van vereniging in het EVRM?.....	165
10.2.3.3. De vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst	166
164. Wat omvat de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst in de Belgische Grondwet?.....	166
165. Wat is de scheiding tussen kerk en staat in België?	167
166. Hoe wordt de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst geformuleerd in het EVRM?.....	168
10.2.3.4. De vrijheid van en het recht op onderwijs	169
167. Wat betekent: “Het onderwijs is vrij”?	169
168. Welke verplichtingen bevat het derde en vierde lid van art. 24, § 1 Gw?	170
169. Hoe wordt artikel 24, § 2 Gw uitgevoerd?	171
170. Hoe wordt het recht op onderwijs opgevat?.....	172
171. Hoe wordt het gelijkheidsbeginsel in onderwijszaken toegepast?	173
172. Wat is het wettigheidsbeginsel in onderwijszaken?	174
173. Waarborgt het EVRM het recht op onderwijs?.....	175
10.2.3.5. De vrijheid van taalgebruik	176
174. Wat is de vrijheid van taalgebruik van artikel 30 van de Grondwet?	176
175. Wat is de invloed van artikel 129, § 1 Gw?	177
10.2.4. Democratische rechten	178
10.2.4.1. Het recht op vrije en geheime verkiezingen.....	178
176. Hoe is het recht op verkiezingen geregeld in de Belgische Grondwet?	178
177. Hoe wordt het recht op verkiezingen geregeld in het EVRM?.....	179
178. Hoe zijn de verkiezingen geregeld in het handvest van de grondrechten?	180
10.2.4.2. Het petitierecht	181
179. Wat wordt bedoeld met het petitierecht?.....	181

180. Geldt het petitierecht ook in de deelstaten?.....	182
181. Bestaat het petitierecht op Europees niveau?	183
10.2.4.3. Het recht op openbaarheid van bestuur	184
182. Wat is de grondwettelijke basis van het recht op openbaarheid van bestuur? .	184
183. Bevat het Handvest een gelijkaardig recht?	185
10.2.5. Rechten tijdens de rechtspleging	186
10.2.6.1. Het recht op de toegang tot de rechter en op een eerlijk proces	186
184. Waar staat het recht op toegang tot de rechter beschreven?	186
185. Hoe wordt het recht op toegang tot de rechter gegarandeerd en het EVRM? ..	187
186. Wat is het recht op een eerlijk proces conform artikel 6.1 EVRM?	188
187. Wat omvat de openbare behandeling?	189
188. Wat betekent de onafhankelijkheid van de rechter?	190
10.2.5.2. Rechten eigen aan de strafrechtspleging.....	191
10.2.5.2.1. Recht op vrijheid	191
10.2.5.2.1.1. Vrijheid om zich te verplaatsen en te verblijven	191
189. Wat is de inhoud van het recht om zich te verplaatsen en te verblijven?	191
190. Zijn er beperkingen mogelijk aan verblijf en verplaatsing?	192
191. Hoe wordt het recht op verplaatsing een vrij verblijf geformuleerd in het Handvest?	193
10.2.5.2.1.2. De vrijheid om niet vastgehouden te worden.....	194
192. Waar is het recht van de persoonlijke vrijheid verwoord?.....	194
193. Welke beperkingen voorziet de Grondwet aan de persoonlijke vrijheid?	195
194. Hoe wordt het recht op persoonlijke vrijheid gegarandeerd door het EVRM? .	196
195. Welke rechten geeft artikel 5 van het EVRM aan degene die van zijn vrijheid is beroofd?	197
10.2.5.2.2. Geen misdrijf of straf zonder wet	198
196. Wat is het legaliteitsbeginsel inzake strafrecht?	198
197. Hoe staat het legaliteitsbeginsel in het EVRM?.....	199
198. Wat is het onderscheid tussen de Belgische Grondwet en het EVRM?	200
10.2.5.2.3. Het vermoeden van onschuld en de rechten van de verdediging	201
199. Waar staat het vermoeden van onschuld?.....	201
10.2.5.2.4. Het recht op een tweede aanleg	202
200. Heeft ieder beklaagde recht op een tweede aanleg?.....	202

10.2.5.2.5. Het recht om niet twee maal te worden berecht of gestraft	203
201. Wat is het non bis in idem beginsel?	203
202. Welke uitzonderingen bestaan er op het non bis in idem beginsel?.....	204
10.2.6. De bescherming van de private levenssfeer.....	205
10.2.6.1. De bescherming van het privéleven, familieleven en gezinsleven	205

Student Pol Verkens

8632 Ugent Staatsrecht V

Inhoud

10.3. De beperking van grondrechten.....	1
10.3.1. In normale omstandigheden	1
10.3.1.1. De beperking van burgerlijke en politieke rechten.....	1
10.3.1.1.1. Grenzen gesteld door de Grondwet.....	1
10.3.1.1.1.1. Het formeel wettigheidsbeginsel	1
1. Beschrijf het formeel wettigheidsbeginsel in de Belgische Grondwet.....	1
10.3.1.1.1.2. Het verbod van preventieve maatregelen.....	2
2. Wat zijn preventieve maatregelen?	2
3. Wat is het verbod op preventieve maatregelen in verband met de vrijheid van meningsuiting en van onderwijs?	3
4. Wat is het verbod op preventieve maatregelen in verband met de vrijheid van vergadering?.....	4
10.3.1.1.2. Grenzen gesteld door het EVRM.....	5
5. Hoe worden grondrechten in het algemeen beperkt in het EVRM?	5
6. Hoe is § 2 telkens de “escape clause” in de artikelen 8-11 EVRM?	6
7. Onder welke voorwaarden is inmenging toegelaten volgens het Handvest?.....	7
10.3.1.1.2.1. Bij (voldoende duidelijke en nauwkeurige) wet voorzien	8
8. Wat is de vereiste van een wettelijke regeling?	8
10.3.1.1.2.2. Wettig doel.....	9
9. Wat is de vereiste van het legitiem (wettig) doel?	9
10. Hoe wordt het legitiem doel geformuleerd in de artikelen 8-11 met een escape clause?	10
10.3.1.1.2.3. Noodzakelijk in een democratische samenleving	11
11. Welke elementen bevat de vereiste van noodzakelijkheid in een democratische samenleving?	11
12. Bespreek de pertinentie/geschiktheid van de maatregel	12
13. Bespreek de vereiste van noodzakelijkheid.....	13
14. Bespreek de evenredigheid/proportionaliteit.....	14
10.3.1.2. Bijzonder geval: het gelijkheids- en non- discriminatiebeginsel.....	15
15. Welke twee vragen staan centraal in de toepassing van de gelijkheid en het verbod op discriminatie?	15

16. Hoe is de ongelijke behandeling van vergelijkbare gevallen te verantwoorden? ..	16
17. Beschrijf de vereiste van objectiviteit bij ongelijke behandeling.....	17
18. Beschrijf de vereiste van het wettig doel inzake ongelijke behandeling.....	18
19. Beschrijf de vereiste van geschiktheid inzake ongelijke behandeling.....	19
20. Beschrijf de evenredigheidsvoorwaarde bij het ongelijk behandelen.....	20
21. Hoe verantwoordt men maatregelen van positieve actie?	21
10.3.1.3. De beperking van economische, sociale en culturele grondrechten	22
22. Waarom gelden hier soepeler regels?.....	22
23. Is elke achteruitgang van het beschermingsniveau een schending van het standstill beginsel?.....	23
10.3.2. Inmenging in tijden van noodtoestand	24
24. Kan de noodtoestand worden uitgeroepen in België met opschorting van rechten?	24
25. Bestaat de noodtoestand in het EVRM?	25
26. Welke rechten zijn “Notstandfest”?.....	26
10.3.3. Misbruik van grondrechten	27
27. Kunnen grondrechten worden misbruikt?.....	27
10.4. De horizontale werking van grondrechten.....	28
28. Hebben grondrechten ook horizontale werking?.....	28
29. Beschrijf de horizontale werking van de antidiscriminatie wetgeving.....	29
30. Wat is het discriminatieverbod in de federale Antidiscriminatiewet?	30
31. Wat is het onderscheid tussen directe en indirecte discriminatie?.....	31
32. Is positieve actie toegelaten in België?	32
33. Welke mechanismen gebruik de Antidiscriminatiewet om het verbod in de praktijk af te dwingen?.....	33
34. Wie draagt de bewijslast bij discriminatie?.....	34
35. Wie kan in rechte optreden tegen discriminatie?.....	35
Deel V. De rechtsbescherming	36
11. De rechterlijke instellingen	36
11.1. De Belgische rechtscolleges.....	36
11.1.1. Op federaal niveau.....	36
11.1.1.1. De hoven en rechtbanken.....	36
36. Wat is het onderscheid tussen subjectief en objectief geschil?	36
37. Welke geschillen beslechten de gewone hoven en rechtbanken?	37

11.11.1.1.1. Organisatie en bevoegdheden	38
11.11.1.1.1. De magistratuur	38
38. Wat zijn de magistraten van de zetel?.....	38
39. Hoe is de hoge Raad voor Justitie samengesteld?.....	39
40. Waarvoor is de hoge Raad voor Justitie bevoegd?.....	40
41. Hoe gebeurt de voordracht van kandidaten voor een benoeming tot rechter of ambtenaren van het Openbaar Ministerie?	41
42. Welke garanties bestaan er voor de onafhankelijkheid van de rechters?	42
43. Mogen rechters en parketmagistraten dan doen wat zij willen?	43
11.11.1.1.2. Het Openbaar Ministerie.....	44
44. Wat is het Parket?	44
45. Wat is het verschil tussen opsporingsonderzoek en een gerechtelijk onderzoek?	45
46. Is de parketmagistraat onafhankelijk tegenover de minister van Justitie?	46
11.11.1.1.2. De gerechtelijke structuur	47
47. Wat zijn de lagere rechtscolleges?.....	47
48. Wat is de taak van het Hof van Cassatie?	47
11.11.1.2. De rechtsbedeling.....	48
49. Welke zijn de basisprincipes van goede rechtsbedeling?	48
50. Wat is het gezag van gewijsde?.....	49
51. Wat is kracht van gewijsde?.....	50
52. In welke taal gebeurt de rechtspleging?	51
Casussen.....	52
11.11.1.3. De tenuitvoerlegging van vonnissen en arresten.....	55
53. Wie voert de vonnissen en arresten uit?	55
54. Hoe wordt het genaderecht uitgeoefend?	56
55. Wat is het onderscheid tussen genade, amnestie en eerherstel?	57
11.1.1.2, Het Grondwettelijk Hof en de bestuurlijke rechtscolleges	58
56. Hoe is de bevoegdheid van het Grondwettelijk Hof grondwettelijk verankerd?..	58
57. Hoe is de Raad van State en andere bestuurlijke rechtscolleges grondwettelijk verankerd?	59
58. Behoren het Grondwettelijk Hof en de bestuurlijke rechtscolleges tot de rechterlijke macht?.....	60
11.1.2. Op deelstatelijk niveau	61

11.2. De rechtscolleges van de Europese Unie	61
59. Wat betekent: alle rechtscolleges zijn Unierechters?.....	61
60. Hoe is het Hof van Justitie samengesteld?.....	62
61. Wat is de voornaamste taak van het Hof van Justitie?.....	63
62. Wanneer is de nationale rechter verplicht een prejudiciële vraag te stellen?.....	64
12. De rechtsbescherming tegen de overheid.....	65
12.1. De hiërarchie van de normen	65
12.1.1. Algemene principes	65
63. Welke algemene principes gelden in verband met de hiërarchie van rechtsnormen?	65
64. Wat is het lex specialis- principe?.....	66
65. Wat is het Lex posterior principe?.....	67
66. Welke hiërarchie hebben de federale rechtsnormen?.....	68
12.1.2. De bijzondere positie van het internationaal recht.....	69
67. Wat is de bijzondere positie van het internationaal recht in de rechtsorde?	69
68. Welke argumenten zijn er voor voorrang van het internationaal recht?.....	70
12.1.2.2. Argumenten voor voorrang van de Grondwet	71
69. Welke argumenten worden aangevoerd voor voorrang van de Grondwet in een monistisch systeem?.....	71
12.1.2.3. Redeneringen op basis van artikel 34 van de Grondwet.....	72
70. Wat is de inhoud van artikel 34 van de Grondwet?.....	72
12.2. Rechtstreekse rechtsbescherming	73
12.2.1. Op het federaal niveau.....	73
12.2.1.1. Rechtsbescherming tegen de wetgever.....	73
12.2.1.1.1. Door elke rechter	73
71. Hoe is de rechtsbescherming door elke rechter gegroeid?	73
72. Wat is het principe van de Grondwetsconforme interpretatie?.....	74
73. Wat is de toetsing van de wetten aan het internationaal recht met rechtstreekse werking?.....	75
74. Wat is de toetsing van ordonnances aan de Grondwet?.....	76
12.2.1.1.2. Door het Grondwettelijk Hof	77
75. Hoe is het Grondwettelijk Hof samengesteld?.....	77
76. Welke akten kunnen het voorwerp uitmaken van toetsing door het Grondwettelijk Hof?	78

77. Wat is het principe van de abstracte toetsing?	79
78. Aan welke maatstaf wordt de wet getoetst bij het Grondwettelijk Hof?.....	80
79. Op welke manieren kan het Grondwettelijk Hof worden gevat?	82
80. Hoe wordt een ontvankelijk beroep tot vernietiging ingesteld?	83
81. Bespreek de eerste ontvankelijkheidsvoorwaarde: het juiste voorwerp.....	84
82. Bespreek de tweede ontvankelijkheidsvoorwaarde: de juiste toetsingsmaatstaf..	85
82. Wie kan het beroep tot vernietiging instellen?.....	86
83. Welk belang is nodig om het beroep tot vernietiging in te stellen?	87
84. Bespreek de vijfde voorwaarde: de termijn	88
85. Wat is het effect van een gegrond beroep tot vernietiging?	89
86. Wat is het effect van een beroep tot vernietiging dat ongegrond wordt verklaard?	90
87. Wat betekent de schorsingsbevoegdheid van het Grondwettelijk Hof?	91
88. Binnen welke termijn moet het schorsingsberoep worden ingesteld?.....	92
89. Welke elementen zijn vereist om een schorsing te kunnen uitspreken?.....	93
90. Wat is de prejudiciële procedure voor het Grondwettelijk Hof?.....	94
91. Kan een prejudiciële vraag onontvankelijk worden verklaard?.....	95
92. Is het stellen van de prejudiciële vraag over een norm gebonden aan een termijn?	96
93. Kan de procedure voor de rechter die de prejudiciële vraag stelt, verder gewoon doorgaan?.....	97
94. Kan de verwijzende rechter de uitspraak van het Grondwettelijk Hof naast zich neerleggen?	98
95. Kan het Hof een bepaling op prejudiciële vraag ongrondwettig bevinden, maar de gevolgen voor het verleden handhaven?.....	99
96. Hebben de arresten op prejudiciële vraag een absoluut gezag van gewijsde?....	100
97. Kan een instemmingswet via prejudiciële vraag er discussie worden gesteld?....	101
98. Wie besluit om de prejudiciële vraag te stellen?	102
99. Wat is de mogelijke samenloop van grondrechten?	103
12.2.1.2. Rechtsbescherming tegen het bestuur	104
12.2.1.2.1. Het onderscheid tussen subjectieve en objectieve geschillen	104
100. Wat is het onderscheid tussen subjectieve en objectieve geschillen inzake overheidsoptreden?	104
12.2.1.2.2. Rechtscolleges bevoegd voor subjectieve geschillen	105

101. Wanneer zijn de hoven en rechtbanken bevoegd voor subjectieve geschillen? ..	105
102. Wanneer zijn de Raad van State en andere bestuursrechtscolleges bevoegd? ..	106
12.2.1.3. Rechtscolleges bevoegd voor objectieve geschillen	107
103. Hoe is de Raad van State samengesteld?	107
104. Hoe worden de staatsraden benoemd?	108
105. Hoe werkt de afdeling wetgeving?	109
106. Hoe adviseert de afdeling bestuursrechtspraak?	110
107. Wat doet het auditoraat?	111
108. Welke bevoegdheid heeft de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State qua toetsingsvoorwerp?	112
109. Wat is een impliciet afwijzende beslissing?	113
110. Wat is de toetsingsmaatstaf voor de Raad van State?	114
111. Wat betekent de inwendige wettigheid van een bestreden akte?	115
112. Wat is machtsafwending?	116
Casussen	117
113. Welke vereisten inzake externe wettigheid worden getoetst door de Raad van State?	118
115. Welke zijn ontvankelijkheidsvoorwaarden van een beroep tot nietigverklaring?	119
116. Wat is het effect van een geslaagd annulatieberoep?	120
Casus	121
117. Kan de Raad van State de gevolgen van de vernietigde akte handhaven?	122
118. Is de nietigverklaring door de Raad van State absoluut of relatief?	123
119. Wat betekent de schorsingsbevoegdheid van de Raad van State?	124
120. Wat is de UDN procedure?	125
121. Welke andere bestuurlijke rechtscolleges bestaan er?	126
12.2.1.2.4. De exceptie van onwettigheid: artikel 159	127
122. Wat is de “exceptie van onwettigheid”?	128
123. Bestaat er een mogelijkheid om de exceptie van onwettigheid actief te gebruiken?	129
124. Kan de Raad van State de exceptie van onwettigheid toepassen?	130
125. Binnen welke termijn moet de exceptie van onwettigheid worden ingeroepen?	131
126. Kan het bestuur de exceptie toepassen?	132
12.2.1.3. Rechtsbescherming tegen een rechter	133

127. Hoe kan een onwettige beslissing van een rechter ongedaan worden gemaakt?	133
12.2.1.4. Bijkomende Europese beschermingsmechanismen	134
128. Welke beschermingsmechanismen gelden ter bescherming van de rechten uit het EVRM?	134
129. Welke rechtsmacht heeft het EHRM?	135
130. Welke ontvankelijkheidsvereisten gelden voor een zaak bij het EVRM?	136
131. Hoe wordt de zaak voor het EHRM behandeld?	137
132. Kan het Hof schadevergoeding toekennen?	138
133. Kan het Europees Hof ageren tegen een lidstaat?	139
134. Kan een individuele burger een lidstaat voor het Hof van Justitie dagen?	140
12.2.2. Op deelstatelijk niveau	141
135. Hoe is de burger tegen het optreden van de deelstaten beschermd?	141
12.2.3. Op het niveau van de Europese Unie	142
136. Hoe zijn de rechten van de burger beschermen binnen de Europese Unie?	142
12.2.4. Op het lokale niveau	143
137. Hoe is de burger beschermd tegen lokale overheden?	143
12.3. Overheidsaansprakelijkheid	144
12.3. Aansprakelijkheid voor een fout van het bestuur	144
138. Hoe kan de overheidsaansprakelijkheid oplopen door een fout van het bestuur?	144
139. Voor welke rechter komt de aansprakelijkheidsvordering?	145
140. In welke mate is de Raad van State bevoegd voor schadevergoeding tot herstel?	146
141. Kan schadevergoeding worden gevraagd voor de fout van een rechter?	147
142. Welke nuance heeft het Grondwettelijk Hof aangebracht inzake de fout van een rechtscollège?	148
143. Kan de Staat aansprakelijk zijn voor de fout van de wetgever?	149